

ALBERT ESPINOSA

ŽUTI
SVET

Verujte u svoje snove
i snovi će se ostvariti

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Albert Espinosa

THE YELLOW WORLD (EL MUNDO AMARILLO)

Copyright © Albert Espinosa, 2011

Translation copyright © James Womack, 2012

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

ŽUTI
SVET

Sadržaj

Moje nadahnuće	11
Zašto pišem ovu knjigu?	13

Da počnemo...

Žuti svet

Gde si rođen?	17
Šta je žuti svet?	21

Pa da nastavimo...

Spisak otkrića koja boje svet u žuto

Prvo otkriće

Gubici su pozitivni	29
-------------------------------	----

Drugo otkriće

Reč „bol“ ne postoji	35
--------------------------------	----

Treće otkriće

Energija koja se javlja posle trideset minuta jeste ona koja rešava problem	43
--	----

Četvrto otkriće

Svakog dana postavi pet valjanih pitanja. 49

Peto otkriće

Pokaži mi kako hodaš i pokazaću ti kako se smeješ . 55

Šesto otkriće

Kad smo bolesni, prikupljaju beleške
o našem životu, vode istoriju bolesti. Kad smo
zdravi, treba to isto da vodimo: istoriju života . . 61

Sedmo otkriće

Ima sedam trikova za sreću 69

Osmo otkriće

Upravo ono što najviše kriješ otkriva najviše o tebi . 75

Deveto otkriće

Skupi usne i duni 81

Deseto otkriće

Ne plaši se da budeš ono što si postao 87

Jedanaesto otkriće

Otkrij u šta voliš da gledaš, pa onda u to i gledaj . 93

Dvanaesto otkriće

Počni da brojiš od šest 99

Trinaesto otkriće

Potruga za jugom i severom 105

Četrnaesto otkriće

Slušaj sebe kad se naljutiš 109

Petnaesto otkriće

Pozitivno drkanje. 113

<i>Šesnaesto otkriće</i>	
Nije najteže da prihvatiš kakav si nego kakvi su drugi.	117
<i>Sedamnaesto otkriće</i>	
Moć kontrasta.	121
<i>Osamnaesto otkriće</i>	
Utoni u hibernaciju na dvadeset minuta.	127
<i>Devetnaesto otkriće</i>	
Potraži cimere iz bolničke sobe van bolnice.	133
<i>Dvadeseto otkriće</i>	
Da utonemo u REM fazu zajedno?	139
<i>Dvadeset prvo otkriće</i>	
Moć prvog puta.	143
<i>Dvadeset drugo otkriće</i>	
Kako se nikad ne naljutiti	149
<i>Dvadeset treće otkriće</i>	
Kako ćeš najbolje znati da li nekog voliš.	155
<i>Dvadeset tri otkrića koja spajaju dva doba:</i>	
Od četrnaest do dvadeset četiri	159

Da živimo...

Žuti

Žuti	165
Kako pronaći žute i kako ih prepoznati?	181
Žuta pitanja i žuti odgovori.	189
Zaključci o žutima	197

I opustimo se...

Žuti kraj

Žuti kraj203
Epilog211
<i>Pogovor</i> Eloja Azorina213

Moje nadahnuće

Gabrijel Selaja bio je inženjer i pesnik. Ja sam inženjer i pisac scenarija. Obojica smo levoruki. U njegovoj pesmi „Autobiografija“ ima nečeg što me čitavog prostreli, stvori mi osećaj knedle u grlu. Mislim da je to zato što u toj pesmi on stvara sopstveni svet. Sopstveni svet, Selajin svet. Ništa me ne dotiče tako snažno kao ljudi koji stvaraju sopstvene svetove.

A ta pesma je sazdana od zabrana, zabrana koje sačinjavaju jedan život. Zabrana koje su obeležile Selajin život. Ako nekako uspemo da se oslobodimo tih zabrana, razotkrićemo njegov život, baš onakav kakav je smatrao da treba da bude. Morao je da upotrebi bezbrojna „ne“ da bi se oslobodio onog što se ne želi i ostavio nam ogromnu gomilu raznih „da“. Dopada mi se takav pogled na život.

Baš kao Selaja u „Autobiografiji“, želim i ja da podelim ovu knjigu na „Početak“, „Nastavak“, „Život“ i „Umiranje“. To su četiri segmenta koja, kako on sam kaže, u zbiru čine svačiji život.

Ukoliko ne znate tu pesmu, evo je:

AUTOBIOGRAFIJA

Ne drži nož u levoj ruci.

Ne naslanjaj se laktovima na sto.

Pravilno presavij salvetu.

Tako se započinje.

Reci mi kvadratni koren iz tri hiljade trista trinaest.

Gde je Tanganjika? Koje se godine rodio Servantes?

Daću ti keca ako pričaš sa školskim drugom.

Tako se nastavlja.

Misliš li da je u redu da inženjer piše stihove?

Kultura je ukras; posao je posao.

Ostaneš li s tom devojkom, zatvorićemo ti vrata.

Tako se živi.

Ne luduj toliko. Lepo se ponašaj. Stoj pravo.

Ne pij. Ne puši. Ne kašlji. Ne diši.

Da, baš tako, ne diši! Reci ne svakom ne.

I opusti se: umri.

GABRIJEL SELAJA

Zašto pišem ovu knjigu?

Oduvek sam želeo da progovorim o žutom svetu, onom koji nazivam svojim svetom, o svetu u kom živim. Ako ste nekad gledali neki film koji sam ja radio, ili pročitali scenario ili zapazili lik koji sam stvorio, otkrićete deo tog žutog sveta. To je svet u kom sam radostan. Svet u kom volim da živim.

Oduvek sam želeo da napišem knjigu, ali izdavači su mi jedino davali predloge u stilu *Kako pobediti rak* ili *Kako preživeti rak*. Nije me zanimalo da pišem takve knjige. Ne treba nam knjiga da bismo pobedili rak; da sam napisao takvu, pokazao bih potpuno nepoštovanje prema svakom ko upravo vodi bitku protiv raka, kao i prema svim onim ljudima koje sam upoznao u godinama provedenim u bolnici. Za pobedu nad rakom nema nikakvog ključa, nema tajnog plana. Čovek samo mora da sluša sopstvene snage, uobličiti sopstvenu borbu i prepusti se da ga to vodi tamo kud treba da vodi.

Delovalo mi je zanimljivije da napišem knjigu o onom čemu me je rak naučio i kako se to može primeniti u

svakodnevnom životu. I to ću i pokušati da vam ispričam u *Žutom svetu*.

Čvrsto verujem da je rak nešto živo i da u borbi protiv njega moramo mnogo razmišljati i sticati važne pouke. I onda se oporavimo, i opet se nađemo u spoljnom svetu, gde te pouke možemo da sprovedemo u delo.

Ovo nije knjiga o samopomoći; nisam u pravom smislu pobornik samopomoći. To je jednostavno knjiga u kojoj objedinjujem meni korisna iskustva.

Pored svega, to je knjiga gde mogu da pričam o „žuti-ma“, o koncepciji žute boje. Nadam se, i iskreno priželjkujem, da ćete kad pročitate knjigu poći u potragu za svojim tonovima žute. To bi mi bila najlepša nagrada.

Leto je, ali ne preterano vrelo leto. Noć je, ali ne preterano mračna noć. Imam na sebi svoju veštačku nogu (svoju „kućnu“ nogu). Pijem iz čaše ledenu koka-kolu i znam da mi je vreme da započnem prenošenje tog žutog sveta na hartiju.

Voleo bih da dodam da je sad (dok revidiram tekst) kraj septembra. Hladno je, pada kiša, a ja sam usred snimanja kratkog filma *Odredište Irska* Karlosa Alfajatea. Osećam kako vreme galopira i sa svakim danom je sve bliže rođenje ove knjige.

Nadam se da će nas ova knjiga ujediniti kao žute. Ukoliko imate bilo kakvih predloga ili želja, ili tragate za bilo čim, možete me naći na adresi albert19@telefonica.net.

ALBERT ESPINOSA
jul–septembar 2007.

Da počnemo...

Žuti svet

Ne drži nož u levoj ruci.

Ne naslanjaj se laktovima na sto.

Pravilno presavij salvetu.

Tako se započinje.

GABRIJEL SELAJA

Gde si rođen?

Dakle, ja sam se rodio iz raka. Volim reč *rak*. Čak volim reč *tumor*. Možda zvuči sablasno, ali posredi je samo to što mi je život čvrsto povezan s tim dvema rečima. I nikad mi ništa nije bilo strašno u izgovaranju reči *rak*, ili *tumor*, ili *osteosarkom*. S njima sam odrastao i volim da ih izgovorim naglas, da ih viknem koliko me grlo nosi. Mislim da je čoveku teško da ih prihvati dok ih ne izgovori i ne pretvori ih u sastavni deo svog života.

Eto zašto u ovom prvom poglavlju moram reći ponešto o raku: zato što kasnije u knjizi nameravam da objasnim kakve mi je pouke rak dao o preživljavanju života. Stoga i započinjem pričom o njemu i o tome kako je uticao na mene.

Prvi put sam morao u bolnicu sa četrnaest godina. Imao sam osteosarkom u levoj nozi. Napustio sam školu, napustio rodni dom i započeo život u bolnici.

Rak sam imao deset godina, od četrnaeste do dvadeset četvrte godine. To ne znači da sam proveo deset godina

u bolnici, ali sam deset godina boravio po raznim bolnicama ležeći se od četiri raka: noge, noge (iste oba puta), pluća i jetre.

Usput sam ostao bez jedne noge, jednog plućnog krila i dobrog komada jetre. Ali moram reći da sam u to doba bio srećan kad imam rak. Pamtim to doba kao jedno od najljepših u životu.

Možda je za nekog šok što vidi te dve reči jednu do druge: *srećan* i *rak*. Ali tako je to. Rak mi jeste oduzeo neke delove tela: nogu, plućno krilo, komad jetre, ali naučio me je mnogo čemu drugom što nikad ne bih razotkrio sam.

Šta može rak da nam podari? Mislim da je spisak beskrajn: saznajemo ko smo, saznajemo s kakvim ljudima živimo, otkrivamo dokle nam sežu granice... a pre svega gubimo strah od smrti. Možda je ovo poslednje i najdragocenije.

Jednog dana sam izlečen. Imao sam dvadeset četiri godine i rekli su mi da ne moram više u bolnicu. Smrtno sam se uplašio. Bilo mi je nepojmljivo. Bolje od svega umeo sam da se borim protiv raka, a oni mi govore da sam izlečen? Ta nemoć da pojmem, ta otupelost, trajala je šest sati, a onda sam pomahnitao od radosti; više nema povrataka u bolnicu, nema više snimanja rendgenom (mislim da sam ih imao preko dvesta pedeset), nema više analiza krvi, nema više nikakvih analiza. San se ostvario. Potpuno neverovatno.

Mislio sam da ću za koji mesec zaboraviti na sve što ima veze s rakom. Vodiću „normalan život“. Rak će biti samo faza koju sam prevazišao. Ali umesto toga (nikad ga neću zaboraviti), dogodilo se nešto čudno. Ni zamišljao

nisam koliko će mi nauk stečen zahvaljujući raku pomagati u svakodnevnom životu.

To je taj ogromni dar koji sam dobio od raka: pouke (moramo ih nekako nazvati, premda je meni možda draža reč *otkrića*) koje mi pomažu da mi život bude lakši, srećniji.

U ovoj knjizi neću objasniti ništa više nego kako na svakodnevni život primeniti pouke koje me je rak naterao da steknem. Da, tačno; kad bolje promislim, tako bi trebalo da se zove ova knjiga: *Kako se rakom probijati kroz život*. Možda će to na kraju biti i podnaslov knjige. Zvuči čudno, zvuči upravo suprotno od većine knjiga napisanih o raku, ali jednostavno je tako. Život je paradoksalan (volim oprečnosti). Želim jasno da naglasim da je ova knjiga zbirka svega što sam naučio od raka, kao i onog što su mi pokazala otkrića mojih prijatelja koji su se takođe borili sa tom bolešću.

Bolnički cimeri su veoma važni. Dogodilo se to da smo svi mi klinici s rakom, mi što su nas zvali čupavcima, sklopili pakt, životni pakt: ispričaćemo drugima kakvi su bili životi onih koji su umrli. Pakt nezaboravan, predivan – želeli smo da nekako živimo i dalje u drugima, da im pomazemo da se bore protiv raka.

Uvek smo verovali da su oni što umiru malčice oslabili rak, pa nama preživelim olakšavaju da pobedimo u toj bici. Za tih deset godina raka, meni je zapalo 3,7 tuđih života. Dakle, ovu knjigu piše 4,7 ljudi (tih 3,7 života, i uz njih moj sopstveni). Nikad neću zaboraviti tih 3,7 života i zauvek ću nastojati da im ukažem dužnu počast. Ako vam se ponekad učini komplikovano da živite sopstvenim

životom, zamislite tek kakva je odgovornost kad živite 4,7 života.

Dakle, to je priča o raku i meni dosad. Dopada mi se kako sam je rezimirao; zadovoljan sam. Priča je počela. Nastavimo sada sa žutim svetom.

Šta je žuti svet?

Verovatno se to pitate još od trenutka kad ste kupili ovu žutu knjigu (ili je makar zamišljam kao žutu; videćemo kakva će biti kad izađe iz štampe – možda će korice na kraju ispasti narandžaste ili sivkastosmeđe), ili možda otkako ste čuli da neko na radiju priča o „žutima“, pa vas je nešto od toga podstaklo da izađete iz kuće i kupite ovu knjigu.

Žuti svet je ime koje sam nadenuo određenom načinu življenja, viđenju života, potkrepljivanja sebe poukama sticanim i u ružnim i u lepim trenucima. Žuti svet je sačinjen od otkrića, pre svega žutih otkrića, koja mu i daju ime. Ali ne brinite se: ubrzo stižemo i dotle. Bez žurbe.

Na samom početku reći ću vam to da je posredi jedan univerzum bez ikakvih pravila. Većinu svetova kontrolišu zbirovi pravila, ali žuti svet ih nema. Ne volim pravila, pa ne bih voleo ni da ih ima u mom svetu. Bilo bi malčice uvrnuto. I ne smatram da su pravila nužna; ona su beskorisna, postoje samo da bi se zaobilazila, prenebregavala. Mislim da ništa od onog za šta nam govore da je sveto

zapravo nije sveto. Mislim da ništa od onog za šta nam govore da je ispravno zapravo nije ispravno. Sve ima svoje naličje; sve se može videti iz drugačijih uglova.

Oduvek sam verovao da je žuti svet onaj svet u kom zaista živimo. Svet koji gledamo u filmovima, svet bioskopa, stvoren je od lažnih predstava, te na kraju pomislimo da je svet stvarno takav. Pokazuju nam kakva je ljubav, a onda se zaljubimo i ispostavi se da nije onakva kakva je u filmovima. Pokazuju nam kakav je seks, a onda isprobamo seks, pa ni on nije onakav kakav je u filmovima. Čak nam pokazuju kakvi su raskidi. Koliko puta se neko našao sa svojim momkom ili devojkom u kafiću i pokušao da raskine onako kako se to radi u filmovima? To ne biva tako. Na filmu to preguraju i raskrste za pet minuta, ali u stvarnosti ti treba šest sati i na kraju ne raskineš, nego obećaš brak ili dete.

I ne verujem u etikete za koje govore da definišu određene generacije. Ne smatram da sam deo generacije X, ili ajpod-generacije, a zasigurno ne spadam ni u kakvu metroseksualnu ili uberseksualnu generaciju.

Šta sam ja? Žuti (nešto individualno što nije sastavni deo nijednog kolektiva). Ja sam žuti, ja sam nečiji žuti. Ali kao što rekoh, ubrzo ćemo o tome.

Dakle, nema nikakvih etiketa, nikakvih pravila, nikakvih normi ponašanja. Pretpostavljam da se verovatno sad pitate kako nameravam da uspostavim poredak u ovoj knjizi, u ovom svetu; kako ću ustrojiti misli. Lepo, sačiniću spisak. Ja sam pobornik spiskova, volim ih. Ja sam inženjer; to sam postao zato što volim brojeve, a ko voli brojeve, voli i spiskove.

Odavde pa nadalje, sve što ćete pročitati biće jedan veliki spisak. Spisak predstava, spisak ideja, spisak osećanja,

jedan srećan spisak. Spisak otkrića do kojih sam došao, a koja sačinjavaju ono što doživljavam kao svoj svet.

To su kratka otkrića i izložio sam ih u kratkim poglavljima. Ona su sitni elementi koji nam omogućuju da drugačije sagledamo svet. Nemojte se bojati života u žutom svetu. Samo je potrebno da u njega verujete.

Držim se jedne maksime: veruj u svoje snove i snovi će se ostvariti. *Vera i ostvarenje* veoma su slične reči, uistinu vrlo bliske.* Toliko bliske da ako u nešto istinski verujemo, to će se i ostvariti.

Verujte...

A sad prelazimo pravo na to veliko poglavlje u koje sam uneo sva svoja otkrića: *kako živeti*... Slede iskustva s rakom primenljiva na ceo život; obrazuju elemente koje možete kombinovati po želji da biste stvorili sopstveni žuti svet.

To je spisak od dvadeset tri stavke koje treba da povežete linijama, konceptualno povežete u mislima: postupaj ovako i izrodiće se određen način življenja. Jedan žuti svet.

Svaka ta stavka, svako otkriće, povezani su s nekom frazom koju sam čuo za vreme svog bolničkog života. Te rečenice izgovarali su mi dok sam bio bolestan i snažno su uticale na mene da ih nikad nisam zaboravio. One su kao odlomci neke poezije, ili počeci pesama koje se pevaju, pune osećanja koje će zauvek mirisati na hemioterapiju, ili zavoje, ili iščekivanje poseta, ili na bolničke cimere u plavim pidžamama. Ponekad su to reči koje pokazuju put. Reči umeju da se sklope i razbude ideju. Ponekad su najvažnije fraze, one kojima pridajemo najmanje značaja.

* U španskom originalu *creer i crear*. (Prim. prev.)

Zato napred i verujte. Verujte u to što govorim, ali otvorite četvore oči. Sve se može dovesti u sumnju, o svemu se može diskutovati. Tip koji vam ovo priča jesam ja, Albert. Agnostik. Apolitičan. Žut.